

Hurufilik Akımının Kur'an Ayetlerini İstismarı

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZ*

Özet

İnsanoğlu, ilahi kitaplarda ve peygamberlerin sözlerinde kıyamet, cennet, cehennem dışında gelecekle ilgili fazla bilgi bulamamıştır. Bu yüzden bazı insanlar, ilahi kitapların metinlerini, harflerine rakamsal değerler vererek, bunları toplama, çıkarma ve çarpma gibi işlemlere tabi tutup, geçmişte meydana gelen veya gelecekte olacak olan olay ve olgulara işaretler aramışlardır. Diğer yandan bir kısım insanlar, Allah'ın bazı sevdiği kullarına, ledünni ilim verdiğini iddia etmişler ve kendisine vehbi ilim verilen bu kişilerin gaybi birçok olaya muttali olduğunu söylemişlerdir.

Bu çalışmada, Kur'an ayetlerinden hareketle, ebced, cifr, tevafuk gibi hurufi yöntemler kullanılarak geçmişte yaşanmış olay ve olgulara nasıl işaretler bulmaya odaklanıldığı, geleceğe dair ne tür işaretler tespit edildiği, örneklerle ortaya konmaya çalışılacaktır. Ayrıca ledünni ilim iddiası da değerlendirilecektir. Son olarak, Kur'an'ı şifreli bir kitapmış gibi değerlendiren onun şifresini çözdüğünü iddia eden anlayışlardan da bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hurufilik, ebced, cifr, tevafuk, ilm-i ledün.

Hurufism's Abuse of Quran Verses

* KSÜ İlahiyat Fakültesi, Tefsir Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

Abstract

Throughout history, people in Divine books and in the practices of the prophet in his words, judgment, heaven and hell could not find much information about the future. So some people, by analyzing the texts of the Divine books, the letters to numerical values by giving them addition, subtraction, and multiplication operations, such as subjected to events and facts that occurred in the past or in the future will be and the signs of looked at ways. On the other hand, some people have some God's beloved servants he declared that gave ledunni science, and many of these people had himself unseen events given by vehbi science they said.

In this article, acting in the verses of the Quran abjad, cifr, by using the hurufi methods like tewafuq past events and facts if you attempt to establish relationships with, what about the future of such marks had been identified, we will try to demonstrate with examples. We will also assess ledunni science claims. Finally, we will talking about the Quran like a book that those who are encrypted and claiming understanding of figured out his password.

Keywords: *Hurufism, abjad, cifr, tewafuq, ledunni science.*

Hurufilik Nedir?

Asırlar boyunca bir takım harf ve rakamlar mukaddes sayılmış ve bunlara muhtelif anlamlar verilerek Allah'a mahsus sırların onlarda gizlendiği düşünülmüştür. Çok eski çağlardan bu yana insanoğlu zaman zaman, gökte veya yeryüzünde varlığı kabul edilen gizli kuvvetlerden istifade yollarını araştırmış, çözemediği esrarlı hadiselerden önceleri kork-

muş, sonraları onlardan faydalanma yollarını aramıştır. Mevcudiyeti kabul edilen bu kuvvetler, harf ve şekillerle tasvir edilmiştir. Neticede bu tür bilgiler önce büyü, tılsım ve sihirbazlık şeklinde ortaya çıkmıştır. Mısır'da Hz. Musa'dan önce Kıptiler, sihir ve tılsımla uğraştıkları gibi, Nebâti, Keldânî ve Suryânilerden ibaret olan Bâbil halkının da bu işlerle uğraştığı ve eserler meydana getirdikleri bilinmektedir.¹

Gizli anlamlar içerdiği kabul edilen harflerin, insana ve tabiata tesir ettiği inancına Yakındoğu ve Hint uygarlıklarında, daha sonraları Yahudi, Hristiyan ve İslâm kültürlerinde rastlamak mümkündür. Harflerin esrarına dayanan Hurûfilik, gerçek anlamıyla milâttan önce IV. ve III. yüzyıllardan itibaren Ortadoğudaki Helenistik-Gnostik izler taşıyan dinlerde ortaya çıkmaya başlamıştır. Baskı altındaki bazı gnostik gruplar, mensuplarına gizli kalması gereken bilgileri, şifreler yoluyla öğretme ihtiyacını hissetmişlerdir. Milâttan önce IV. yüzyıldan veya biraz daha erken dönemlerden itibaren Ege bölgesindeki bazı dinlerin Grek harflerine sayısal değerler yükleyerek kehanet formülleri geliştirdiği bilinmektedir. Nitekim Pisagor, âlemin ilk prensibinin aralarında bir düzen ve uyum bulunan sayılar olabileceğini ileri sürmüştür.²

Erken dönemlerden itibaren baskı altında yaşayan Hristiyanlar, mensuplarına özel bilgileri aktarabilmek için metinlerinin çeşitli yerlerine şifreli cümleler koymuşlardır. Hristiyanlıktaki bu eğilimi güçlendiren sebeplerden biri, ilk dönemlerden itibaren onların Hurûfilik konusunda uzman olan gnostik çevrelerle ilişki kurmalarıdır. Yeni Ahid'de kul-

¹ İbn Haldun, *Mukaddime*, Trc. Zakir Kadiri Ugan, MEB. Yayınları, İstanbul, 1991, III/1-2.

² Mehmet Emin Bozhüyük, "Hurûf" DİA, XVIII/387.

lanılan en önemli şifre Vahiy'deki³ 666 sayısıdır. Hıristiyanlar, tarih boyunca *Deccâl'i* simgelediğini düşündükleri 666 sayısını, Hz. Muhammed'in de dâhil olduğu düşman bildikleri pek çok kişinin adına uygulamışlardır. Bunların en eskisi, Grekçede harflerinin sayısal değeri 666'ya denk düşen Neron'dur. Böylece Hıristiyanlara baskı yapan ilk imparator olan Neron, Yeni Ahid'de Tanrı tarafından önceden bildirilmiş biri olarak kabul edilmiştir. İsa adının ilk iki harfinin sayısal değerine 18, çarmıhı sembolize eden " T " harfinin sayısal değeri olan 300'ü ekleyerek, ortaya çıkan 318'i, Hz. İbrâhim'in Tevrat'ta geçen 318 hizmetçisiyle aynileştirmek suretiyle⁴, Hz. İsa'nın Tevrat'ta müjdelendiği gösterilmek istenmiştir.⁵

Hurufilik, İslam dünyasında da bazı âlimler ve özellikle de mutasavvıflar tarafından benimsenmiş ve Kur'an ayetleri üzerinde uygulanarak birtakım sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Hurûf ilminin İslâm dünyasında ilgi görüp yaygınlaşmasında Ma'rûf-i Kerhî (v.200/815), Zünnûn el-Mısri (v.245/860), Sehl et-Tüsterî (v.283/896), Cüneyd-i Bağdâdî (v.298/911), Ebû Bekir eş-Şiblî (v.334/945), Abdülkadir Geylânî (v.561/1166), Şehâbeddin es-Sühreverdî el-Maktûl (v.586/1191), Ahmed b. Ali el-Bûnî (v.621/1225) ve Muhyiddin İbnü'l-Arabî (v.637/1239) gibi mutasavvıfların büyük tesiri olmuştur. Son olarak bu anlayış, Fazlullah-ı Hurûfî (v.796/1394)'nin⁶ öncülüğünü yaptığı, Hurûfîlik akımının da

³ Kitabı Mukaddes, *Eski ve Yeni Ahid*, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 1993, *Yeni Ahid*, Vahiy, XIII/18, s.267.

⁴ *Eski Ahid*, Tekvin, XIV/14, s.12.

⁵ Bozhüyük, 398.

⁶ Hurufî hareketinin sistematik bir düzene girmesi konusunda kurucusu ve önderi kabul edilen Fazlullah, 1340 yılında İran'ın Astrabad kentinde doğmuş ve hayatının erken yaşlarında tasavvufa ilgi duymuştur. Hallac ve Mevlana Celaeddin Rumi'den etkilenen Fazlullah 1370'lerde tüm Azerbaycan bölgesinde öğretisini yaymaya başlamış ve Tebriz'deyken Calayirid hanedanının önde gelen kişileri arasına girmiştir. Burada ana eseri *Cavidânu'l -Kebir'i* yazmıştır. Rüya

temelini teşkil etmiştir.⁷

Muhyiddin İbnü'l-Ârâbi, *Fütühât-ı Mekkiyye*, adlı eserinde harfleri birçok yönüyle geniş bir şekilde incelemiş ve her bir harfin ayrı ayrı özelliklerini, sıfatlarını zikrederek kâinatta meydana gelen ve gelecek olan olaylarla ilişkisini kurmaya çalışmıştır.⁸ *Kitabu İlmi'l-Cifr* adlı eserinde ise, harflerin yılın her bir gününe göre ayrı bir özelliğinin olduğunu, o gün hangi harflerle eşleşip hangi burçla ve yıldızla karşılaşacağını tablolar yoluyla izah etmeye çalışmıştır.⁹

Hurufilik anlayışına göre, ayetleri oluşturan harflerin rakamsal değerleri toplandığında, çıkarıldığında, bazen bir-

yoluyla gerçeği bulduğuna inanan Fazlullah, ayet ve hadisleri kendi geliştirdiği te'villerle açıklayarak fırkasını kurmuş, mensupları onu Allah'ın zuhuru olarak görmüş ve eseri Câvidânnâme'yi ilâhî kitap saymışlardır. Fazlullah, Bâtuniler'in te'vil metotlarıyla harflerin değerini ve sayılarla olan münasebetini belirleyerek dinî emir ve mükellefiyetleri Arap ve Fars alfabelerindeki harflere irca etmiştir. Kur'an dili olan Arapça'da yirmi sekiz, Farsça'da otuz iki harf vardır. Farsça'daki dört fazla harfin (ك ز ح) yerine, Arapça'da lâmelif (ل) bulunmaktadır. Bu harf okunduğu gibi yazılırsa dört harf eder (ك ا م ل). İnsanın yüzünde iki kaş, dört kirpik ve saçtan ibaret yedi siyah hat mevcuttur. İnsan bu yedi hatla doğduğu için bunlara "hutût-ı ümmiyye" (anne hatları) denir. Bunlar "hal" ve "mahal" yani hatlar ve yerleri bakımından hesaplanınca on dört sayısına ulaşılır. Erkekte ergenlik çağında beliren yedi hat daha vardır. Bu hatlar yüzün sağ ve sol yanlarında iki bıyık, iki sakal, iki burun hattı, bir de dudak altındaki hattan oluşur ve bunlara da "hutût-ı ebiyye" (baba hatları) denir. Bu hatlar da hal ve mahal itibarıyla toplanınca on dört sayısı elde edilir. Böylece anne ve baba hatlarının toplamı yirmi sekize ulaşır, bu sayı ise Kur'an'ın yirmi sekiz harfine tekabül eder. Saç ve dudak altındaki hatların ortadan ikiye ayrılması ile elde edilen dört hat yirmi sekize eklenince anne ve baba hatlarının toplam sayısı hal ve mahal itibarıyla otuz ikiye ulaşmış olur ki bu sayı Câvidânnâme'nin yazıldığı otuz iki harfe karşılıktır. Bu ve benzeri düşünceleri savunan Fazlullah, Timur Han'ın emriyle 1394 te Nahcivan'da o zamanın yöneticisi olan oğlu Miranşah tarafından, kendini Tanrı ilan ettiği gerekçesiyle idam edilmiştir (Hüsamettin Aksu, *Fazlullah-ı Hurûfî*, DİA, XII/278).

⁷ Bozhüyük, 399.

⁸ Muhyiddin İbn Ârâbi, *Fütühât-ı Mekkiyye*, Trc. Ekrem Demirli, Litera Yayıncılık, İstanbul, 2007, I/179- 227.

⁹ Muhyiddin İbn Ârâbi, *İlm-i Cifr Şerhi ve Havassı*, Trc. Uğur Bursalı, Esma Yayınları, İstanbul, ts, s.46, 159.

biri ile çarpıldığında, tarihte önemli gün ve olaylara, ya da belirli dönemlerde iz bırakmış iyi ve kötü karakterli insanlara işaret etmektedir. Aynı zamanda, gelecekte meydana gelecek olay ve olguları da önceden haber verdiği iddia edilmiştir. Ebced, cifr, tevafuk ve tılsım adı altında yapılan bu hesaplamalar, son dönemde Kur'an'ın şifresi¹⁰ olarak da ifade edilmiştir. Bu tür yorumlar, ilk bakışta iyi niyetle yapılmış değerlendirmeler gibi görünse de okuyucunun dikkatini başka noktalara çekerek Kur'an'ı gönderiliş maksadından uzaklaştırmaktadır.

Hurufilik hakkındaki bu özet bilgiden sonra, hurufiliğin ebced boyutuna bir göz atalım.

Ebced Nedir?

Ebced, Arap alfabesinin ilk tertibi ve harflerinin taşıdığı sayı değerlerine dayanan hesap sistemi olarak tanımlanmaktadır. Arap yazısı hakkında bilgi veren klasik kaynaklarda, alfbedeki harflerin önceleri “et-tertibü'l-ebcedi” denilen sıralamaya göre düzenlenmiş oldukları ifade edilmektedir. Hz. Peygamber devrinde de kullanılan ebced tertibi, Emevî Halifesi Abdülmelik b. Mervân zamanında değiştirilerek, yerine Nasr b. Âsım ile Yahyâ b. Ya'mer el-Udvânî tarafından hazırlanan, birbirine benzer harflerin ard arda sıralanması esasına dayanan bugünkü “hurûfü'l-hecâ” tertibi getirilmiştir.¹¹

Tarih boyunca ebced harflerinin değişik sistemlere göre farklı şekillerde sayı değerleri ortaya çıkmış ve bunların birbirleriyle mukayesesi neticesinde de izah edilmesi güç, şaşırtıcı eşitlikler ve benzerlikler bulunmuştur. “Ebced Risaleleri” adıyla anılabilecek değişik isim ve muhtevadaki bazı yazmalarda, bu konuya dair çok çeşitli ve zengin bilgiler bulunmaktaysa da bunların çoğu yakıştırma olmaktan ileri geç-

¹⁰ Ömer Çelakıl adında bir tıp doktoru, bu iddiayı öne sürerek bu konuda kitaplar kaleme almış ve medyada çeşitli programlar yapmaktadır.

¹¹ Mustafa Uzun, “Ebced” DİA, İstanbul, 1994, X/68.

memektedir. Nitekim “Allah” ve “hilâl” kelimelerinin ebced değerleri (atmış altı) eşit olduğundan, Türk bayrağındaki hilâlin Allah'ı sembolize ettiği kabul edilmektedir. Ayrıca Türkçe bir deyim olan “işi atmış altıya bağlamak” da bu sebeple meseleyi Allah'a havale etmek şeklinde izah edilmiştir.¹²

Ebced hesabı, İslâm dünyasında özellikle tasavvuf, astronomi, astroloji, edebiyat ve mimari alanlarında havas ilmi olarak kullanıldığı gibi, sihir ve büyücülükte de kullanılmıştır.¹³ Ayrıca evlenmeden önce eş seçiminde evlenmek istediği adayın burcunu tespit ederken astrolojide, çocuklara isim verilirken ve hatta define ararken bile ebced kullanılmıştır.¹⁴

Ebced, tasavvufta ayrı bir öneme sahiptir. Genel olarak Şii kaynaklı zannedilen, aslında kökeni Mısır ve Hint gibi geleneksel medeniyetlere dayanan, evrensel gerçeklerin sırrî niteliklerine ulaşmayı amaçlayan bu harf sembolizmiyle ilgilenenlerin başında, Muhyiddin İbnü'l-Arabî (v. 638/1240) gelmektedir. Arabî, *el-Fütûhât-ı Mekkiyye* adlı eserinde, harflerle varlıklar arasında sıkı bir ilişkinin bulunduğuna dikkat çekerek, harflerin sırlarına vâkıf olan birinin, gelecekte meydana gelecek bütün olayları keşfedebileceğini savunmuş ve harflerin mertebelerine geniş yer ayırmıştır.¹⁵

On yedinci yüzyılda yaşayan, Osmanlı dönemi mutasavvıflarından Niyazi Mısri (v.1105/1694), Cifr ve haruf ilmini tefsirinde bir yöntem olarak kullanmış ve bu yöntem sayesinde, Kur'an'daki bazı ayetlerden hareketle Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in peygamber olduklarını söylemiştir.

“Biz Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiği-

¹² Uzun, 68.

¹³ Ayrıntılı bilgi için bkz. İbn Haldun, *Mukaddime*, III/20-78.

¹⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Yakıt, *Türk-İslam Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1992, s.40-61.

¹⁵ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Muhyiddin İbn Ârâbi, *Fütûhât-ı Mekkiyye*, Trc. Ekrem Demirli, Litera Yayıncılık, İstanbul, 2007, I/179- 227.

miz gibi sana da vahyettik. Nitekim İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a Yakub'a, esbâta (Yakub'un torunlarına), İsa'ya, Ey-yub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettik. Davud'a da Zebur'u verdik"¹⁶

"Biz Allah'a ve bize indirilene, İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve Esbâta (torunlara)indirilene, Musa ve İsa'ya verilenlerle Rableri tarafından diğer peygamberlere verilenlere, aralarında hiçbir fark gözetmeksizin inandık ve biz sadece Allah'a teslim olduk deyin"¹⁷

Bu iki ayette geçen *el-esbât* kelimesindeki *el* takısının cinse delalet ettiği görüşüne istinaden, bu kelimenin kapsamına Hz. Peygamber'in torunları Hasan ve Hüseyin'in de girdiğini ileri sürmüştü ve böylece onların peygamber olduklarını iddia etmiştir. Mısri, bu iki ayetin, Hasan ve Hüseyin'in peygamberliğine yönelik delaletinin kesinlik arz ettiğini ve bu kesin gerçeği inkâr etmenin, ancak cehalet, inat ve hasedin sonucu olduğunu ifade etmesinin ardından, bu akıl almaz iddiasını ebced hesabıyla temellendirme yoluna gitmiştir. Bu çerçevede "Allah'a çağırın, Salih amel işleyen ve ben Müslümanlardanım diyenden daha güzel sözlü kim vardır?"¹⁸ ayetinde geçen "kavlen"(söz) kelimesinin, ebced hesabına göre sayısal değerinin (*kaf* harfi olmaksızın) 37, "*kaf*"ın sayısal değerinin 81 olduğunu, bunun da toplamının Hasan kelimesinin sayısal değeri olan 118'e tekabül ettiğini belirtmiştir. Yine bu sayıya "*kaf*" harfinin sayısal değeri olan 80'nin onda biri eklendiğinde 128'e ulaştığını, bu sayının ise, Hüseyin'in sayısal değeri olan 128'e denk düştüğünü iddia etmiştir.¹⁹

Görüldüğü gibi Mısri, ön kabullerini Kur'an'a doğru-

¹⁶ Nisa, 4/163.

¹⁷ Bakara, 2/136.

¹⁸ Fussilet, 41/33.

¹⁹ Mustafa Öztürk, *Tefsirde Bâtınlık ve Bâtini Te'vil Geleneği*, Düşün Yayınları, İstanbul, 2011, s.287-288.

latmak adına, ayetlerde geçen kelimelerin, harflerini bir ek-siltip bir çoğaltarak, istediği sayıyı elde etme yolunu seçmiştir.

Yine on yedinci yüzyıl Osmanlı mutasavvıflarından İsmail Hakkı Bursevî (v. 1138/1725)'nin tasavvuf ehli arasında ebced harfleriyle ilgili olarak yapılan izahları, *Esrârü'l-hurûf* adlı eserinde topladığı, eserin Süleymaniye Kütüphanesinde yazma halinde Hacı Mahmut Efendi, 2537/4 kayıtlı olduğu ifade edilmektedir.²⁰ Eserini görüp inceleme imkânımız olmadığı için, ondan örnekler aktaramıyoruz.

Son dönem İslâm âlimlerinden Said Nursi (v.1960) de *Sikke-i Tasdik-i Gaybî*, *Tılsımlar Mecmuası*, *Kastamonu Lâhikası* ve *Rumuzât-ı Semâniye* gibi eserlerinde, Kur'an'ın pek çok ayetini bu metotla yorumlamış, söz konusu ayetler aracılığıyla, Nûr risâlelerinin ve kendisine destek olan şakirtlerinin, doğru yolda olduklarını ispata yönelik değerlendirmeler yapmıştır. Aşağıda, bu eserlerde yapılan yorumlardan bir kısmını aktaracağız.

Özelde Bektaşilik'te ve genelde bütün tasavvuf edebiyatında, ebced harflerinin bazı sırları ve rakamsal değerlerinin de çeşitli havassı olduğuna dair, yaygın bir kanaati yansıtan manzum veya mensur birçok örnek bulmak mümkündür. Hurufilikle ilgili diğer bir kavram da "cifr" dir.

Cifr ve İlm-i Ledün

Cefr veya *cifr*, gelecekte vuku bulacak olayları değişik metotlarla öğrettiğine inanılan ilmin adıdır. Arapça bir kelime olan *cefr*, sözlükte, sütten kesilmiş kuzu, oğlak, içi taşla örülmemiş geniş kuyu²¹ vb. anlamlarına gelmektedir. Terim olarak, değişik metotlarla gelecekte haber verdiği iddia edilen bu ilmi veya bu ilmi kapsayan eserleri ifade etmektedir.

²⁰ Metin Yurdagür, "Cefr" DİA, İstanbul, 1993, VII/216.

²¹ İbn Manzur, *Lisânu'l-Arab*, Dâru Sâdır, Beyrut, 1993,IV/142.

Daha çok Şiiler tarafından geleceğe ilişkin haberleri ihtiva ettiği öne sürülen ve Hz. Ali ile Ca'fer es-Sâdık'a nispet edilen cifr, bazı eserlerde de "el-Cefr" olarak geçmektedir. İbn Haldun ise yaygın telakkinin aksine cefrin bir ilmî disiplin adı değil, ferdi kabiliyet olduğunu öne sürmüştü, bunun keşf ve ilham ile ilişkisi üzerinde durmuştur.²²

Öte yandan Tevrat'ın bâtinî yorumlarında ve Aziz Augustinus gibi kilise babalarının yazılarında birçok cefr örneklerine rastlanmaktadır. Tevrat'ta İbrahim'in, vekili Elizer'i üç yüz atmış sekiz askerle dört krala karşı savaşmaya gönderdiği bildirilir. Bu rakam İbrânî harfleriyle Elizer'in sayısal değerine eşittir. Yahudi mistik hareketi Kabala'nın temel eseri olan ve Tevrat'ın bâtinî yorumunu ihtiva eden Zohar'da harflerin sırlarına dayanan bir ilimden söz edilmektedir.²³

Şiî kaynaklarına göre Hz. Ali, Kur'an'ın bâtinî manalarını Hz. Peygamber'den öğrenmiş ve insanların muhtaç olduğu bütün bilgileri cefr adı verilen kuzu veya oğlak derisi üzerine yazarak *el-Cefr* ve *el-Câmia* adlı iki eser telif etmiştir. Geçmiş peygamberlere verilen kitapların özünü, ayrıca kıyamete kadar gerçekleşecek bütün dinî ve siyasî olaylarla karşılaşılacak problemlerin çözüm yollarını ihtiva eden bu eserler, ancak Ehl-i Beyt'e mensup imamlarca çözülebilecek rumuzlarla doludur. Diğer bir grup ise Hz. Ali'nin yirmi sekiz harfi deri içinde kendine has bir metod ile tasnif edip dizeyerek, onlardan bir takım gaybi bilgiler çıkardığını iddia etmiştir. Bunlara göre cefr ilmi harfleri sıcak, soğuk, kuru ve yaş olmak üzere dört gruba ayırıp, sonra da her harfe kutsal bir kıymet veya ebedî bir değer vermiştir.²⁴ Diğer yandan bazı kaynaklara göre ise söz konusu kitapları yazarak cefr ilmini

²² İbn Haldun, *Mukaddime*, II/197.

²³ Metin Yurdağür, "Cefr" DİA, VII/216.

²⁴ İlyas Çelebi, *İslam İncında Gayb Problemi*, İfav Yayınları, İstanbul, 1996, s. 185.

kuran Ca'fer es-Sâdık'tır.²⁵

Kâtip Çelebi (v.1067/1657), “*Keşfü'z-Zünûn*” adlı eserinde, “Cifir ve Camia İlmi” adı altında bir başlık açarak şöyle tarif etmektedir:

Bu ilim olmuş ve olacak şeyleri bütün halinde ve detaylı olarak içeren kaza ve kader levhasını özet olarak bilmekten ibarettir. Cifir her şeyi kapsayan akıl olan kaza levhası iken, camia da her şeyi kapsayan nefis olan kader levhasıdır. İmam Ali b. Ebi Talip (r.a), cifr derisi içine yirmi sekiz harfi koydu. Bu harflerden özel yollarla ve belirli şartlarla özel sözler çıkarılır, bunlardan da kaza ve kader levhasındaki şeyler ortaya çıkarılır. Bu, ehl-i beytin ve onlarla akrabalık ilişkisi olan kişilerin miras olarak aldığı ve onlardan da olgun üstadların öğrendiği bir ilimdir. Onlar bu ilmi başka insanlardan son derece gizliyorlardı. Ahir zamanda ortaya çıkması beklenen mehdinin dışında hiç kimse bunu tam olarak anlayamayacaktır.²⁶

İslâm'da zâhir ve bâtın olmak üzere iki bilgi türünün bulunduğu görüşü ilk defa Şiiler tarafından ortaya atılmıştır. Hz. Ali henüz hayatta iken çevresinde toplanan bazı kişiler ondan başka hiç kimsenin bilmediği bir bâtın ilminin varlığından söz etmişlerdi. Fakat Hz. Ali bu iddiaları reddederek Allah'ın kendisine lutfettiği zekâ ile ayetlerden çıkardığı bazı manalar dışında herkesin bildiğinden farklı bir ilme sahip olmadığını belirtmiştir.²⁷ Buna rağmen Şiiler Hz. Peygamber'den sonra yegâne meşrû halife tanıdıkları Hz. Ali'nin başka insanların bilmediği bâtın ilmine sahip bulunduğu, onun “ilim şehrinin kapısı” olduğu inancını sürdürmüşler ve kendisine ait olduğunu iddia ettikleri bazı sözler rivayet et-

²⁵ Yurdağür, 216.

²⁶ Kâtip Çelebi, *Keşfü'z-Zünûn*, Trc. Rüştü Balcı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Ekim, 2008, II/498.

²⁷ Buhari, *Sahihu'l-Buhari*, Kitabu'l-Cihad ve'siyer, 171, IV/30.

mişlerdir.

Hız. Ali'den sonra Muhammed Bâkır ve Ca'fer es-Sâdık gibi imamlara intikal ettiğine inanılan bâtın ilminin, bu ilmi anlama ve kavrama seviyesinde olmadığından halka açıklanması uygun görülmemiştir. Hız. Ali'ye nispet edilen bir söze göre, Hız. Peygamber kendisine yetmiş çeşit ilim öğretmiş, ancak o halkın kendisini yalancılıkla suçlamasından çekindiği için bunları açıklamamıştır.²⁸

Mutasavvıflar dinî ilimleri biri zâhir, diğeri bâtın olmak üzere ikiye ayırır; hadis, fıkıh ve kelâm gibi ilimlere zâhir ilimleri, tasavvufa da bâtın ilmi adını verirler. Zâhirî ilimlerle meşgul olanlara zâhir ulemâsı, rûsûm ulemâsı ve ehl-i zâhir, kendilerine de bâtın ulemâsı ve ehl-i bâtın derler.

Mutasavvıflara göre bâtın ilmi İslâm'dan ayrı ve onun dışında bir ilim değildir. Bu ilim esasen nasların derin ve ince manalarından ibaret olup Hız. Peygamber tarafından bazı sahabilere öğretilmiştir. Nitekim onun, sırdaşı Huzeyfe b. Yemân'a bazı sırlar tevdi ettiği, ayrıca Ebû Hüreyre'nin, "Hız. Peygamber'den iki ilim öğrendim; birini yaydım, öbürünü saklı tuttum, onu da yaysaydım başımı keserlerdi" dediği rivayet edilir.²⁹

Sûfiler metot olarak zâhir ilminin eğitim ve öğretimle, bâtın ilminin ise keşf ile elde edildiğini söylerler. Bu şekilde belli bir silsile ile Hız. Peygamber'den gelen veya özel bir yolla naslardan çıkarılan bilgiler gibi ilham ve keşf yoluyla vasitasız olarak Allah'tan alınan bilgilere bâtın ilmi denir. Nitekim İbnü'l-Arabî, "Velîler bilgileri peygambere vahyi getiren meleğin aldığı kaynaktan alırlar"³⁰ derken bu hususu belirtmiştir.

²⁸ Süleyman Uludağ, "Batın İlimi" DİA, V/188.

²⁹ Buhari, İlim, 42, I/38.

³⁰ Muhyiddin İbn Ârâbi, *Fususul-Hikem*, Trc. Nuri Gencosman, MEB Yayınları, İstanbul, 1992, s. 45.

Gazzâlî bâtın ilmini biri muamele, diğeri mükâşefe ilmi olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Birincisini eserlerinde geniş olarak açıkladığı halde ikincisinin kitaplara yazılmasının ve ifşa edilmesinin câiz olmadığını ifade etmektedir.³¹

Cifr, bâtın ilmi ve ledünni ilim gibi ifadeler, sonuç olarak sanki Allah'ın bazı insanlara lütfettiği gizli ilimler varmış izlenimi uyandırmaktadır. Örneğin, Kâtip Çelebi'nin, ilim olduğu iddia edilen cifri, hiç kimsenin bilmediği, levh-i mahfuz'da yazılı olan gayb bilgilerine ulaşmanın yollarını öğreten bir ilim olarak kabul etmesi, hayret verici bir durumdur. Eğer cifr diye bir ilmin varlığını kabul edersek, insanların gelecekte olacak olan olayların bilgisine, önceden vakıf olabileceklerini kabul etmiş oluruz ki, bu durum bizi çok problemlili bir anlayışa sürükler. O zaman kendisinin bu ilme sahip olduğunu söyleyen birçok insan, diğer insanları, gelecekle ilgili yanlış yönlendirebilir ve keyfi uygulamalarla yanlış şeyler yapabilir. Nitekim tarihte bunun örnekleri görülmüştür. Kur'an'da Kehf suresinde³² anlatılan bir kıssada, Hz. Musa ve kendisine Allah katından ilim verilen yol arkadaşı arasında geçen yolculuk esnasında, yol arkadaşı, küçük bir çocuğu öldürmüştür. Gerekçesini açıklarken de, öldürdüğü bu çocuğun, mü'min olan anne babasını, ilerde kâfirliğe ve isyana sürükleyeceğinden korktuğu için öldürdüğünü ifade etmiştir. Bu kıssadan hareketle bazı kimseler, Allah'ın sevdiği kullarına "Ledünni ilim" adı altında vehbi bir ilim verdiğini, bu kişilerin, Kehf suresinin söz konusu ayetlerinde anlatılan olay kahramanı gibi, gelecekte olacak olayları bu ilim sayesinde bileceklerini iddia etmektedirler. Büyük Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmet'in kardeş katline cevaz veren fetvayı da ledünni ilim sahibi bir âlimden aldığı iddia edil-

³¹ Gazzâlî, *İhyâu Ulûmi'd-Din*, Trc. Ahmet Serdaroğlu, Bedir Yayınları, İstanbul, 1974, I/57.

³² Kehf, 18/60-82.

miştir. Diğer bir ifadeyle, fetvayı veren söz konusu alim, Osmanlı hanedanının bekası için, kardeşler arasında ilerde ortaya çıkacak olan taht kavgalarını, ledünni ilim yoluyla önceden bilmiş(?!), bu yüzden bu kavgaları önlemek niyetiyle, padişahın küçük ve masum kardeşlerini öldürebileceği fetvasını vermiştir.³³ Dolayısıyla eğer ledünni ilim adı altında bazı insanlara özel bir ilim verildiğini kabul edersek, bir müslümanın kendi öz kardeşini veya başka bir müslümanı bu tür bir ilim gerekçesiyle öldürmesini meşru görebiliriz. Bu durum birçok açıdan istismara sebep olabilir.

Kur'an-ı Kerim'de gayb bilgisinin, ulühiyyet vasıflarından olduğu ve insanların bilgi edinme vasıtalarının dışında kaldığı, ancak Allah'ın bazı peygamberlerini dilediği bilgilere muttali kıldığı açıkça belirtilmiştir. Kur'an'a göre gayba ait haberlerin yegâne kaynağı vahiydir. Şianın, Hz. Peygamber'in kendisine gelen vahiylerin bir kısmını yalnız Hz. Ali'ye bildirdiğini, bu sebeple Ali'nin bilgilerinin de vahye dayandığını iddia etmeleri, Resûlullah'ın nâzil olan vahiylerin tamamını bütün ümmete tebliğ ettiğini ifade eden Kur'an ayetleriyle çelişmektedir.³⁴

Cifrin, Hz. Peygamber'den Ehl-i Beyt'e nebevî bir miras olarak intikal ettiği konusunda da hiçbir delil yoktur. Aslında cifr ile ilgili rivayetlerin kaynağı, Ca'fer es-Sâdık'a tanrılık nisbet edecek kadar aşırı fikirlere sahip bulunan Ebû'l-Hattâb el-Esedî ile Bâtınîler'e öncülük yapan Mufaddal b. Ömer el-Cu'fi'dir. Nitekim İbn Nedîm'in *el-Fihrist* adlı eserinde Ca'fer es-Sâdık'a nisbet edilen kitaplar arasında cifre dair herhangi bir eserden bahsetmemiştir.

Öyle anlaşıyor ki cifre dair ilk telakkiler, Bâtinî-İsmâîlî çevreler ve eski dinî-felsefî kültürleri nakleden kaynaklar

³³ Ekrem Buğra Ekinci, *Osmanlılarda Kardeş Katli*, <http://osmanlilar.gen.tr/Yazilar/osmanlilar-kardes-katli.html>, erişim: 04.04.2016.

³⁴ Mâide 5/67; Hûd 11/12; Kehf 18/27.

yoluyla İslâm dünyasına girmiş, Şiiler'in çoğunluğu ile bazı Sünnî âlimler de bundan etkileneceklerdir, herkes tarafından merak edilen geleceğin bilgisini içerdiğini zannetmişlerdir. Ancak vahiy sona erip tebliğ tamamlandığına göre, cifr ile veya başka metotlarla geleceğe ilişkin kesin bilgiler ortaya koyma düşüncesi, iddiadan öte bir anlam taşımaz. Ayrıca cifr işlemlerinde kullanılan metinler, ilmî kurallara dayanmaktan uzak ve bilmece niteliğindedir.³⁵

Geçmişten günümüze kadar birçok insan, bu tür yöntemlerle Kur'an ayetlerini, bağlamalarını göz ardı ederek ayetin indiriliş maksadıyla alakasız yorumlar yapmışlardır. Bu harf ilmi sayesinde kıyamete kadar olacak olayların bilinebileceği iddia edilmektedir.³⁶

Taberi, vahiy döneminde Huyey b. Ahtap ile birlikte bir grup Yahudinin Peygamberimiz'e gelerek, Bakara suresinin başındaki huruf-u mukataa hakkında yaptıkları hurufi yorumu şöyle anlatmaktadır:

Abdullah b. Abbas Cabir b. Abdullah'tan şöyle nakletmektedir: "Resulullah Bakara suresinin başından, *"Elif lâm mim, Zâlike'l-kitabü La raybe fih"* ayetlerini okurken, Ebu Yasir b. Ahtab onun yanından geçti ve Yahudilerle beraber bulunan kardeşi Huyey b. Ahtab'ın yanına geldi ve onlara, "Biliyor musunuz, vallahi Muhammed'in, Allah'ın, ona indirdiklerinden *"elif lâm mim zâlike'l-kitabü"* ayetlerini okuduğunu işittim. Onlar, "Bizzat işittin mi?" diye sordular, Ebu Yasir "Evet" dedi. Bunun üzerine Huyey b. Ahtab, oradaki Yahudilerle birlikte Resulullah'a gitti ve ona: "Ey Muhammed, sana indirilenler içinde *"elif lâm mim zâlike'l-kitabü"* okuduğun anlatılıyor doğru mu?" diye sordular. Resulullah: "Evet" dedi. Onlar: "Bunu sana Allah katından Cebrail mi getirdi?"

³⁵ Yurdağür, VII/217.

³⁶ Süleyman Ateş, *İşâri Tefsir Okulu*, Yeni Ufuklara Neşriyat, İstanbul, 1998, s. 47.

dediler. Resulullah: “Evet” dedi. Onlar: “Allah, senden önce de Peygamberler gönderdi. Allah, onlardan herhangi bir Peygambere, iktidarının ve ümmetinin ecelinin ne kadar olacağını beyan ettiğini bilmiyoruz. Bunu ancak sana bildirmiş,” dediler. Huyey b. Ahtab, arkadaşlarına yönelerek: “*Elif* bir, *Lam* otuz, *Mim* ise kırk demektir. Bunların hepsi yetmiş bir yıldır. Şimdi sizler kendi iktidarı ve ümmetinin eceli yetmiş bir yıl sürecek olan bir Peygamberin dinine mi gireceksiniz?” diye sordu. Sonra Resulullah'a dönerek: “Ey Muhammed, bundan başka bir şey var mı?” dedi. Resulullah: “Evet” diye cevap verdi. Huyey: “O nedir?” dedi. Resulullah: “*Elif*, *Lam*, *Mim*, *sâd*” dedi. Huyey: “Bu daha uzun” dedi. *Elif* bir, *Lam* otuz, *Mim* kırk, *Sâd* doksandır. Hepsi yüz atmış bir yıldır. Bunun dışında başka bir şey var mı?” dedi. Resulullah: “Evet” dedi. “*elif*, *lâm râ*” Huyey: “Bu daha uzundur. *Elif* bir, *Lam* otuz, *Râ* iki yüzdür. Bunların hepsi, iki yüz otuz bir eder.” Ey Muhammed, bundan başka bir şey var mı?” dedi. Resulullah: “Evet” “*Elif*, *Lam*, *mim*, *Râ*” dedi. Huyey: “Bu daha da uzundur. *Elif* bir, *Lam* otuz, *Mim* kırk, *Ra* iki yüzdür. Bunların hepsi iki yüz yetmiş bir yıldır.” dedi. Sonra şunları söyledi: “Ey Muhammed, senin işin bize karışık geldi. Öyle ki, sana çok şey mi yoksa az şey mi verildi bilemiyoruz.” Bundan sonra Huyey kalkıp gitti. Ebu Yasir, kardeşi Huyey b. Ahtab ve onunla birlikte olan Yahudi hahamlarına şöyle dedi: “Ne biliyorsunuz, belki de Muhammed'e, bunların toplamı verilmiştir. Bunlar: 71+161+231+271= 734 yıl eder.” Onlar da şu cevabı verdiler: “Onun durumu bize karışık geldi.”³⁷

Taberi'den aktardığımız rivayeti tefsirine alarak zayıf olarak değerlendiren İbn Kesir (v.774/1373), şöyle demektedir:

³⁷ Taberi, I/179-180.

Bu harflerle vakitlerin bilindiğini, olayların, fitne ve savaşların zamanlarının çıkarılacağını öne sürenler, Kur'an' da olmayan şeyler iddia etmektedirler. Bu husus, zayıf bir hadiste geçmektedir ki bu hadis bile istihracın doğruluğundan çok, bâtil olduğuna delâlet etmektedir. Bu hadis, siyer sahibi Muhammed İbn İshâk'ın rivayet ettiği ve İbn Abbâs'a isnad edilen hadistir.³⁸

İbn Abbas'a nispet edilen bu te'vil, daha sonra Şia ve mutasavvıflar nezdinde başlı başına bir ilim olma yönünde gelişme kaydetmiştir. Bu ilim içinde genel olarak bütün harfler, özelde ise sure başlarındaki harfler, Şia ve mutasavvıflar arasındaki eğilim farklılıklarına bağlı olarak, kendine özgü çeşitli boyutlar ve anlamlar kazanmıştır. Sonuç itibariyle anılan harflerin Şia'da imamlara delalet ettiği kabul edilirken, mutasavvıflarda da varlık ve Kur'an hakikatlerine delaleti kabul edilmiştir.³⁹

Suyuti, el-İtkân adlı eserinde Kadı Ebû Bekir b. Ârâbi (v.543/1128)'nin "*Fevâidu'r-Rihle*" adlı esrinde bu konuda şöyle dediğini aktarmaktadır:

Sure başlarındaki huruf-u Mukattaa'dan ebced hesabına göre mana çıkarmak batıldır. Bu harflerle ilgili yirmiden fazla görüş tespit ettim. Bunları söyleyenlerin hiç birisinin kesin bir ifade kullandığına, bunları tam manasıyla anlayana rastlayamadım. Eğer Araplar, bu harflerin aralarında devamlı kullandıkları böyle bir özelliği olduğunu bilselerdi, Resulullah (sav)'a ilk karşı gelen kendileri olurdu. Hâlbuki Resulullah (sav) onlara "*Hâ-mim*" ve "*Sâd*" gibi harfleri okuduğunda, hiç birisi buna karşı çıkmadılar. Hz. Peygamber'i zilletle düşürme, risaletine karşı gelme gayreti içinde olan müşrikler bile, bu harflerin fesahat ve belâgatını kabul edip tes-

³⁸ İbn Kesir, I/38.

³⁹ Nasr Hâmid Ebû Zeyd, *İlahi Hitabın Tabiatı*, Trc. M. Emin Maşalı, Kitâbiyât Yayınları, Ankara, 2001, s. 233.

limiyetlerini ifade ettiler. Bu da göstermektedir ki huruf-u mukataanın ebced hesabını ifade etmediği biliniyordu.⁴⁰

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi hurufu mukataa ile ilgili yorumlar devam etmiştir. Özellikle sūfi eğilimli bazı müfessirler, huruf-u mukataanın sahih manalarının olduğu, bu manaların muhakkik sūfilere bahşedilen ilimlerin özünü teşkil ettiği ve anılan harflerde bir takım sırrı-bâtını anlamlar saklı olduğu hususunda ısrar etmişlerdir. Yine bu zümrenin iddiasına göre, Hz. Adem ve Hz. İdris'e verilen ilimler arasında huruf ilmi de mevcuttur. Hz. Peygamber ise, hem öncekilerin hem de sonrakilerin ilimleri ile donatılmıştır. Huruf-u mukataanın gerçek anlamlarını ancak Allah, Hz. Peygamber ve seyr-i sülûktaki en üst mertebeye erişen ehliullah bilir. Bu harflerdeki gizli manaları ehliullah başkasına izhar etmek haramdır,⁴¹ iddiasında bulunmuşlardır.

İbn Kuteybe (276/889), *Te'vîlu Muhtelifi'l-Hadis* adlı eserinde, Zeydi liderlerden Harun b. Sa'd el-İclî'nin Râfızileri eleştiren bir şiirine yer verdikten sonra, şiirde geçen "Cefr" le ilgili olarak şunları söylemektedir: "Burada bahsedilen cefr derisidir ki onlar, bu deride kıyamete kadar olacak şeylerin yazıldığını ve bu bilgileri ancak imamlarının bileceğini iddia etmişlerdir." Kuteybe, Râfızilerin bazı ayetler hakkındaki mezhebi yorumlarını da aktararak onları bu yorumlarından dolayı kınamaktadır.⁴²

Hurufilik, Ebced ve Cifr ile ilgili bu kısa malumattan sonra, Kur'an ayetlerini bu hesap yöntemlerini kullanarak yorumlamaya çalışan Said Nursi (v.1960)'den ve son günlerde medya organlarında boy gösteren, Kur'an'ın şifresini çöz-

⁴⁰ Celaledin es-Suyûti, *el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'an*, Thk. Ahmed b. Ali, Daru'l-Hadis, Kahire, 2006, II/26-27.

⁴¹ Mustafa Öztürk, *Tefsirde Bâtinilik ve Bâtini Tefsir Geleneği*, s.423.

⁴² İbn Kuteybe, *Te'vîlu Muhtelifi'l-Hadis*, Thk. Abdulkadir Ahmed Ata, Müessesü Kütübü's-segâfiyye, Beyrut, 1988, s.63-64.

düğünü iddia eden tıp doktoru Ömer Çelakıl'dan bazı örnekler aktaralım.

Ebced Hesabına Dayanan Yorumlar

Said Nursi, Risale-i Nur adı altında yazdığı pek çok eserinde, Kur'an ayetlerini ebced ve cifr hesabına göre değerlendirmiş ve bu ayetlerde, kendisinden, yazdığı eserlerden ve kendisine tabi olan şakirtlerinden bahsedildiğini iddia etmiştir. Söz konusu ayetlerdeki harflerin cefr ilminin bir türü olan "tevâfuk metodu" ve ebced hesabına göre birçok gizli manaları ihtiva ettiğini açıklamaya çalışmıştır. Kur'an'da otuz üç ayetin cifr hesabına göre "Risale-i Nur"lara işaret ettiğini belirterek, onun bir Kur'an tefsiri olduğunu iddia etmektedir.⁴³ Belirli tarihlere dikkat çekmek için yaptığı bu hesaplamalarda, yerine göre kelimeler üzerinde tasarruflarda bulunarak tarihleri denk getirmeye çalışmıştır. Özellikle *Sikke-i Tasdiki Gaybi* adlı eserinde, Kur'an ayetleri üzerinden bu tür gaybi konulara dalmıştır. Kur'an ayetlerini, içinde buldukları bağlamdan kopararak yaptığı bu yorumlamalar içerisinden, sadece birkaç ayet üzerinde değerlendirme yapacağız. Yapılan bu yorumları, geçtiği eserlerden olduğu gibi aktaracak ve sonunda genel bir değerlendirmede bulunacağız. Ayetlerin anlamına ve içinde bulunmuş olduğu bağlamla ilgili ayrıntılara girmeyeceğiz.

Hedefimiz İslam'a ve Müslümanlara büyük hizmet etmiş olan, zor zamanda İslam'ı cesaretle savunan bir âlimi itibarsızlaştırmak değildir. Sadece bu konuda herkesin daha dikkatli olması gerektiğini ortaya koymaktır.

İşte örnekler:

Şu ayetin hem hicri hem de Rumi takvime göre Said Nursi'nin doğum tarihine işaret ettiği iddia edilmektedir.

"Yoksa siz, Allah, içinizden cihada katılanları belli etmeden ve sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi

⁴³ Said Nursi, *Şuâlar*, Söz Basın Yayın, İstanbul, 2006, s. 838.

*mi sanıyorsunuz?"*⁴⁴

"*ve lemmâ ya'lemi'llâhu'llezî câhedî minkum*" = Arefe-i veladet 1254-1253 (sene-i şemsiye-i hicriye ile) Tarih-i vela-det 1323-1293 (sene-i kameriye-i hicriye ile).⁴⁵

Şu ayetin Said isminin ve "Bedîu'z-Zamân" unvanının ona Allah tarafından verildiğine işaret ettiği iddia edilmektedir.

"*Müşrikler hoş görmeseler de, dinini, bütün dinlere üstün kılmak için, Resulünü hidayet ve hak dinle gönderen O'dur.*"⁴⁶

"*...bi'l-hudâ ve dîni'l-Hakk*"= 359, Sa'îd Bedî'u'z-Zaman = 359.⁴⁷

Şu ayet, Said Nursi'nin Kur'an öğrenmeye başladığı tarihe işaret ettiğine ve Risale-i Nur'un Kur'an'ın nuru olduğuna delil sayılmaktadır.

"*Rabbimiz, onlara kendi içlerinden, senin ayetlerini kendilerine okuyacak, onlara Kitabı ve hikmeti öğretecek, onları temizleyecek bir elçi gönder! Her zaman üstün gelen, her şeyi yerli yerince yapan yalnız sensin, sen!*"⁴⁸

Meâl-i icmalîsi der ki: "Kur'an ve hikmet-i kudsiyeyi size bildiriyor. Sizi manevi kirlilerden temizlendiriyor." Bu ayetin küllî ve umumî manasında Risale-i Nur kasti bir surette dâhil olduğuna iki kuvvetli emâre var.

Ayetin makam-ı cifrîsi bin üç yüz iki ederek Risale-i Nur müellifinin Kur'an dersini aldığı tarihe tam tamına tevafuk ile remzen, Kur'an'ın bâhir bir bürhanı olan Resâil-i Nur'a bakar.⁴⁹

"Kur'an" ifadesinin ebced hesabına göre, Risale-i Nurların yayılmaya başladığı tarihe işaret ettiğini şöyle ifade etmektedir:

⁴⁴ Âl-i İmran, 3/142.

⁴⁵ Said Nursi, *Tılsımlar Mecmûası*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1988, s.184.

⁴⁶ Saf, 61/9.

⁴⁷ Tılsımlar Mecmûası, 187.

⁴⁸ Bakara, 2/129.

⁴⁹ Said Nursi, *Sikke-i Tasdik-i Gaybi*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1995, s.84.

Kur'an kelimesi ebced hesabı ile üç yüz elli birdir. İçinde iki elif var; mahfi elif "elfün" okunsa bin manasına gelir. Demek bin üç yüz elli bir senesine, sene-i Kur'aniye tabir edilebilir. Çünkü lafz-ı Kur'an'daki tevafukatın sırrı acibi, Kur'an'ın tefisiri olan Risale-i Nur eczalarında o sene görüldü. Kur'an'daki Lafz-ı Celal'in i'cazkarane sırr-ı tevafuku aynı senede tezahür etti. Ve bir nakş-ı i'caziye gösterecek bir Kur'an'ın yeni bir tarzda yazılması aynı senede oluyor. Ve hatt-ı Kur'an'ın tebdiline karşı Kur'an şakirtlerin bütün kuvvetleriyle hatt-ı Kur'aniyi muhafaza çalışması aynı senedir.⁵⁰

Şu ayet ise Risale-i Nurların Urvetü'l-Vüska olduğuna, onu tutanın kurtuluşa ereceğine yani Allah'ın kopmayan en sağlam ipi olduğuna delil sayılmaktadır.

*"Dinde zorlama yoktur. Hak yol, batıl yoldan ayrılmıştır. Tağutu inkâr eden ve Allah'a inanan, kopması mümkün olmayan en sağlam kulpa tutunmuş olur. Allah işitendir, bilendir."*⁵¹

(Bu ayet) makam-ı cifrî ve ebcedî hesabiyle Risalet-ün-Nur'un tahakkukuna ve tekemmülüne ve parlak fütuhata mânen ve cifren tam tamına tetâbuku bir emâredir ki, Risaletü'n-Nur bu asırda, bu tarihte bir "Urvetül-Vuska"dır. Yâni, çok muhkem, kopmaz bir zincir ve bir "Hablullah"dır. "Ona elini atan yapışan necat bulur." diye manayı remziyle haber verir.⁵²

Şu ayetin de Said Nursi'nin İslami mücadeleye başladığı tarihi haber verdiği iddia edilmektedir.

*"Hikmeti dilediğine verir. Hikmet verilen kimseye çok hayır verilmiştir. Bunu ancak akıselim sahipleri düşünüp anlar."*⁵³

Bu ayetin küllî ve umumî manasına Risale-in-Nur

⁵⁰ Said Nursi, *Rumuzât-ı Semâniye*, Naşir, Hüseyin Bulut, Sözlere yayınevi, İstanbul, 2001, s.215.

⁵¹ Bakara, 2/256.

⁵² Şuâlar, 354.

⁵³ Bakara, 2/269.

kasdî bir surette dâhil olduğuna iki kuvvetli emâre var. (...)Ayet, bin üç yüz yirmi iki ederek makam-ı ebcedî ile Risalet-in-Nur müellifinin doğrudan doğruya ulûm-u âliyeden başını kaldırıp hikmet-i Kur'aniyeye müteveccih olarak hâdim-ül-Kur'an vaziyetini aldığı tarihtir ki, bir sene sonra İstanbul'a gitmiş mânevî mücahedesine başlamıştır.⁵⁴

Abdest, gusül ve teyemmümden bahseden ayetten hiç alakası olamayan yorumlar çıkaran Nursi, kıyametin kopmasına iki yüz yıl kadar sürenin kaldığını ve Kur'an'da Said isminden bahsedildiğini iddia etmektedir. Önce ayetin mealine bakalım:

*"Ey inananlar, namaz kılmaya kalktığınız zaman, yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın! Başlarınızı mesh edin! İki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın! Eğer cünüp iseniz temizlenin! Hasta yahut yolculukta iseniz yahut biriniz tuvaletten geldiyse yahut kadınlara dokunduysanız ve su da bulamadıysanız, temiz bir toprağa yönelip onunla yüzlerinizi ve ellerinizi mesh edin! Allah, size bir güçlük çıkarmak istemiyor; fakat sizi temizlemek ve şükredesiniz diye de üzerinizdeki nimetini tamamlamak istiyor."*⁵⁵

"*Ve in küntüm merdâ*" cümlesi, bin beş yüz küsur olan makam-ı cifrîsiyle; ehl-i dalâlet tarafından aşılana mânevî hastalıkların kısm-ı âzamı, Risalet-in-Nur'un Kur'anî ilaçlarıyla izale edilebilir diye işaret etmekle beraber, maatteessüf ikiyüz sene kadar dünyanın ömrü bâki kalmışsa, bir fırka-i dâlle dahi devam edeceğine imâ ediyor. "*feteyemmemû sa'iden*" cümlesi, mânâyı iş'arîsinde, ikinci emarenin birinci noktasında "Sin" harfi "Sad" harfinin altında gizlenmesi ve "Sad" görünmesinin iki sebebi var:

Birisi: Said, tam toprak gibi mahviyet ve terk-i enaniyet ve tevazu-u mutlakta bulunmak şarttır; tâ ki Risalet-ün-Nur'u bulandırmasın, te'sirini kırmasın.

⁵⁴ Sikke-i Tasdik-ı Gaybi, 84.

⁵⁵ Mâide, 5/6.

İkincisi: Şimdiki bataklığa ve mânevî tâûna sukutun sebebi ise; terakki fikrinden neş'et ettiği cihetle, onların hatlarını gösterip, suud ve terakki, Müslüman için ancak İslâmiyette ve imanlı olmakta olduğuna işaret etmektir.⁵⁶

Ma'nâ-yı zahirisiyle diyor ki; “*Su bulamadığınız vakit temiz toprak ile teyemmüm ediniz*” ve ma'na-yı iş'arisiyle diyor ki; “bin üçyüz elli yedide (1357) ma'nevî âb-ı hayat menbaları kapatıldığı zamanda, temiz toprağa kast ve teveccüh ediniz. Onda bir menba-ı hayat ve bir ma'den-i nur bulursunuz.” Bu âyetin şu işareti hususi bir surette Risale-i Nur'a bakmasına iki emare var:

Birincisi: Bu âyetin makam-ı ebcedi ve cifrisi, bin üçyüz elli yedi (1357) ederek o tarihlerde medrese ve irşadgahların seddiyle ve ehl-i ilim sarıklarının açılmasıyla ve ma'nevî susuzluk başladığı hengâmda, Risale-i Nur hakâik-i îmaniye cihetinde on beş senede kazanılan imân-ı tahkikiyi, onbeş haftada, belki tam müstaidlere onbeş saatte sarsılmayacak derecede iman-ı tahkikiyi kazandırması kavi bir emaredir ki; şu işaret ona hususi bakar.

İkinci emare: Sad ve sin, birbirine tam kardeş olması ve bir kelimedede birbirinin yerine geçmesi münasebetiyle bu âyetteki “*sa'iden*” kelimesindeki “sad”, “sin” okunsa Risale-i Nur'un tercümanını göstermesi, hem bu cümlelerin birinci mukaddimesi olan “*ev lâmestumu'n-nisâe*” fıkrasının işaretiyle kadınların çıplak bacak olarak erkeklere karışmak ve Risale-i Nur'un, şiddetli taarruzlar içinde tesettür lehinde kuvveti mukavemeti zamanına, şeddeli nun iki nun olmak üzere makam-ı cifrisi bin üçyüz kırkyedi (1347) adediyle parmak basması “*ev 'alâ seferin*” fıkrasının işaretiyle umumi harplerin asrında her millet seferberlik vaziyetinde bulunması ve (...) lâtif ve kuvvetli bir emaredir ki; ayetin işareti, bu asra ve Risale-i Nur'a bir hususiyeti var ve remzen ona ba-

⁵⁶ Said Nursi, *Kastamonu Lahikası*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1995, s. 18.

kar.⁵⁷

Fil suresinin “*Rabbinin fil ashabına neler ettiğini görmedin mi?*”⁵⁸ ayetini tefsir ederken, fil ashabını dünya ashabi olarak kabul etmekte ve Müslümanlara zulmeden dünya ashabının fil ordusunun akıbetine benzer bir şekilde bin üç yüz elli dokuz yılında (Rumi takvime göre) gökten gelen bazı afetlerle cezalandırıldığını ifade etmektedir.

Senin mübarek vatanın ve kiblegâhın olan Mekke-i Mükerrerme'yi ve Kâ'be-i Muazzama'yı hârikulâde bir surette düşmanlarından kurtarmasını ve o düşmanların nasıl bir tokat yediklerini görmüyor musun?” diye manayı sarhiyle ifade ettiği gibi, bu asra dahi hitab eden o cümle-i kudsiye manayı işarîsiyle der ki: “Senin dinin ve İslâmiyet'in ve Kur'anın ve ehl-i hak ve hakikatın cebbar düşmanları olan dünyaperest ve dünyanın menfaati için mukaddesatı çiğneyen o ashab-ı dünyaya senin Rabbin nasıl tokatlarla cezalarını verdiğini görmüyor musun? Gör, bak!” diye manayı işarîsiyle, bu cümle aynen makam-ı cifrîsiyle tam bin üç yüz elli dokuz (1359) tarihiyle aynen âfât-ı semaviye nev'inde semavî tokatlarla İslâmiyet'e ihanet cezası olarak, diye manayı işarî ifade ediyor. Yalnız “*Ashab-ül Fil*” yerinde “Ashabı'd- dünya” gelir. “fil” kalkar, “dünya” gelir.⁵⁹

Ayrıca Kur'an'daki surelerin her birinin ayet sayıları ve kelime sayıları üzerinden de çeşitli hesaplamalara giden Nursi, tevafuk yöntemi diye ifade ettiği yöntemle, çeşitli sonuçlara varmaktadır. Bunlardan da bir örnek verelim. Nursi, Ahzap suresini, Rumi takvime göre 1293 yılında meydana gelen Osmanlı-Rus harbiyle şöyle ilişkilendirmektedir:

Sure-i Kehf'in kelimatı cihetinde muvafakatlarından olan Sure-i Ahzab bin iki yüz seksen iki adediyle manidar bir işaret vardır. Şöyle ki, eski zamanda nasıl küffarın kabileleri

⁵⁷ Said Nursi, *Sikke-i Tasdik-ı Gaybî*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, ts, s.112-113.

⁵⁸ Fil,105/1.

⁵⁹ Said Nursi, *Kastamonu Lahikası*, s. 226.

Hazreti Peygamber Aleyhisselatu Vesselam'a karşı ittifak edip her bir hizb bir cihette hücum etmek için niyet etmişlerdi. Öyle de bin iki yüz seksen iki'de aynen küffar devletleri ahzab gibi ittifak niyetiyle Rus devletini bin iki yüz doksan üç'de Âlem-i İslamiyete saldırttılar. Şimdiye kadar müteselsil hadisat-ı elimeye sebebiyet verdiler.⁶⁰

Kevser suresinde geçen "kevser"ın anlamını açıklarken, bu kelimenin nurani bir kelime olduğunu ifade ederek, Kur'an, hayr-ı kesir ve havz-ı kevser manalarına gelmekle birlikte, Mekke'nin, Beyt-i Makdis'in, Şam'ın ve İstanbul'un fethine de işaret olduğunu şöyle söylemektedir:

Âb-ı Zemzeme-i Kur'anienin menbaı ve havz-ı kevseri olan Mekke-i Mükerreremin sekizinci senesindeki tarih-i fethine tekerrürsüz harflerin sekiz adediyle ve Elif'in sekiz tekerrürüyle ve feth-i İstanbul'a işaret eden "fe ke'l kevser" sekiz harfiyle tevafuk sırrıyla ve beş defa sekizlerin ittifakıyla tevafuku, şu fütühatçı sure-i nuraniyede elbette tesadüfi olamaz. Belki tevafuk edilen kutsi bir işarettir.⁶¹ Nasr suresinde "İzâ câe nasrullahi ve'l-Feth" ayetini tefsir ederken, bu ayetin Mekke, Kudüs, Şam ve İstanbul'un fethini müjdelediğini söylemektedir.⁶²

Örneklerde de görüldüğü gibi Nursi, ayetlerden istediği iş'ari manayı çıkarmak için, ebced ve cifr hesabının kurallarına bazen tam olarak uyarken, bazen de tüm kuralları bir kenara bırakarak kendince bir usul ortaya koymuştur. Bazı durumlarda harfleri, bazı durumlarda kelimeleri, bazen de surenin adını ve sure numarasını kullanarak, hedeflediği sonuca ulaşmaya çalışmıştır.

Yukarıda bir kısmını aktardığımız birçok yorumu ve benzerlerini eserlerinde dile getiren Said Nursi, kanaatimizce içinde bulunduğu sosyal şartların etkisiyle bunları söylemiştir. Çünkü İslam'ı yayma çabası içerisinde olduğu ve yazdığı

⁶⁰ Said Nursi, *Rumuzât-ı Semâniye*, s. 102.

⁶¹ Said Nursi, *Rumuzât-ı Semâniye*, s. 186.

⁶² Said Nursi, *Rumuzât-ı Semâniye*, s. 200.

eserleri her tarafa ulaştırmaya gayret ettiği yıllarda, o günkü hükümetler tarafından baskı ve zulümlere maruz kalmış, uzun süre hapislerde ve sürgünde yaşamıştır. Bu psikolojik durumun etkisiyle, kendi çalışmalarını meşru göstermek ve kendi şakirtlerine moral-motivasyon vererek onların azmini artırmak istemiş olabilir. Ancak şartlar ne olursa olsun, Kur'an'ın bu tür kelime ve harf oyunlarına alet edilmesini haklı göstermez.

Said Nursi, sadece Kur'an ayetlerinden değil bazı hadislerden de ebced hesabıyla geleceğe dair haberler çıkarılmaktadır. Örneğin o bir hadis metnini ebced hesabıyla değerlendirek kıyametin kopacağı muhtemel zamanı hesaplamış ve hicri takvime göre 1545 tarihini bulmuştur.⁶³ Her konuda üstadının öne sürdüğü düşünceleri savunan Baheddin Sağlam ise Ahzab Suresinin atmış üçüncü ayetinin de buna yakın bir tarihe işaret ettiğini şöyle dile getirmektedir:

“Sana kıyametin vaktini soruyorlar. De ki; bunu bilgisi Allah katındadır, Nereden bileceksin; belki kıyamet yakında gerçekleşir.”

Evet, ayet bize kıyameti yakın bilmenin inanç ve ibadet gereği olduğunu söylüyor. Ve ayet numarasıyla, Hz. Peygamber için küçük bir kıyamet olan 63. yaşında vefat edeceğine işaret ediyor. *“Belki kıyamet yakındır, sen onu yakın bil.”* mealindeki cümle, tenvin ile beraber 1530 ediyor ki Bediüzzaman'ın hadisten istihraç ettiği 1548 tarihine yakındır. *“Kıyamet mutlaka gelecektir. Nerede ise yakın, onu gizleyecektim ki; herkes yaptığıнын karşılığını alsın.”*⁶⁴

Bu ayette geçen *“ihfa”* kelimesi zıt anlamlıdır. Yani bu kelime burada genel olarak kullanılan gizlemek manasında değil de gizliliği gidermek manasındadır.

Ayetteki *“Muhakkak kıyamet geliyor”* cümlesi, şedde ve tenvin ile beraber 1524 ediyor. Ayrıca eğer yuvarlak iki *“te”*

⁶³ Said Nursi, *Kastamonu Lahikası*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1995, S. 28.

⁶⁴ Taha, 20/15.

“he” sayılsa, şedde ve tenvin sayılmasa 634 eder ki, bu tarihlerde Araplar için Moğol istilasını bir kıyamet gibi idi.⁶⁵

Nursi'nin metodunu devam ettiren Sağlam, Kur'an'da yirmi dokuz surenin başında bulunan huruf-u mukattaaları kendi içinde gruplara ayırarak, her birine sayısal değerler vermiş, böylece tarihten günümüze kadar gerçekleşen bazı önemli olayların tarihlerini çıkarmıştır. Örneğin, Osmanlı devletinin kuruluş tarihi, İstanbul'un fethi, Türklerin ve Arapların yedişer yüzyıl İslami hâkimiyetlerine işareti gibi.⁶⁶

Çağdaş Hurufilik: Kur'an'ın Şifresi

Micheal Drosnin'in “*Tevrat'ın Şifresi*”⁶⁷ adıyla yayınladığı kitabının ardından, Ömer Çelakıl da “*Kur'an'ın Şifresi*” adı altında bir kitap hazırlamıştır. Ayrıca kendine ait internet sitesi ve medya yoluyla da bu düşüncelerini dile getirmeye devam etmektedir. Çelakıl, kendine has bir yöntemle, bazen Kur'an surelerinin sure ve ayet numarasıyla, bazen ayet sayısı veya harf sayılarıyla çeşitli olaylara ve bilimsel gelişmelere Kur'an'dan referans aramış ve aslında bu olayların hepsinin on dört asır önce Kur'an'da haber verildiğini iddia etmiştir.

Çelakıl, kitabının giriş kısmında, sayılar bilimi, numerojoloji ve kehanet yöntemi olarak Ebcad hesabı hakkında bilgiler vermektedir. Ardından sayılara farklı anlamlar yükleyerek, rakamların Kur'an'ın gizli dili olduğunu iddia etmektedir.⁶⁸ Ayrıca on dokuz Kodlu Matematik sistemini de açıklar.

⁶⁵ Bahaeddin Sağlam, “*Ebcad, Cifir ve Gaybı Bilmek*” <http://www.bahaeddinsaglam.com/makale-deneme.http://static1.squarespace.com/static/5572e6b2e4b0cd7266525870/t/56214453e4b083b724ab485f/1445020755904/Ebcad+ve+Cifir+Hakk%C4%B1nda.pdf>, erişim: 02.03.2016.

⁶⁶ Bahaeddin Sağlam, *Kur'an'ın Evrenselliği ve Kur'an Sembollerinin Dili*, Tebliğ Yayınları, İstanbul, 1997, s. 244-246.

⁶⁷ The Bible Code adıyla yayınlanan bu kitap, Zeynep Gökçen tarafından Türkçe'ye Tevrat'ın Şifresi adıyla çevrilmiş, Varlık Yayınları tarafından 2004 yılında İstanbul'da basılmıştır.

⁶⁸ Ömer Çelakıl, *Kur'an-ı Kerim'in Şifresi*, Sınır Ötesi Yayınları, İstanbul,

yan Çelakıl, daha sonra Tevrat'ın Şifresi adlı kitapla kendi kitabı arasında mukayeseler yapmaktadır. Bundan sonra, Kur'an'daki saklı bilgiler başlığı altında kendi tespitlerini aktarmaktadır. Şifrenin çalışma prensipleri adı altında iki kademeli bir şifreden bahsetmesine rağmen, koyduğu kurallara bazen uymuş bazen de uymamıştır. Bu şifre yöntemiyle Enfal suresi 1-93. ayetlerinden Birinci Dünya Savaşının başlangıç tarihi, Kalem Suresi 1-97. ayetlerinden Telgrafın bulunuşu, Sad Suresi 1-88. ayetlerinden telefonun icadı, Nahl Suresi 1-70. ayetlerinden helikopterin icadı, gibi daha birçok teknolojik icadı ve tarihi olayı Kur'an'ın önceden bildirdiğini iddia etmektedir.⁶⁹

Örneğin Çelakıl, Kur'an'ın uzay araçlarının yapılacağını ve bu araçlarla aya çıkılacağını bin dört yüz yıl önce haber verdiğini iddia ederek şöyle demektedir:

Tarihteki ilk uzay aracı 1957 yılında uzay yolculuğuna çıkmıştır (Sputnik). Şaşırtıcı bir biçimde Kuran'daki 19:57 numaralı ayet de gökyüzüne çıkmaktan ve yükselmekten bahsetmektedir: "*Onu yüksek bir yere yükselttik*"⁷⁰ Fark ettiyseniz ayetin numarası olan 19:57 ile 1957 yılı aynı sayılardır. Dolayısıyla gelecekte bu olayın gerçekleşeceğine mucizevi bir biçimde işaret edilmektedir. Kur'an-ı Kerim'de yer alan Kamer(Ay) suresinde, gelecekte Ay'a gidileceğine dair işaretler yer almaktadır. Kamer kelimesinin Türkçe'deki karşılığı Ay'dır. "Ay" isimli bu surenin ilk ayetinden sonra, yani Kur'an'ın sonuna kadar, tam 1389 ayet geçer. Hicri takvimde 1389 yılı, Miladi takvime göre 1969 yılına denk gelmektedir, bu da Ay'a çıkış tarihidir. (Hicri 1389=Miladi 1969) Kıscası Kamer suresi, insanlık tarihinin en önemli gelişmelerinden birisi olan bu olaya, önceden işaret etmektedir. Bununla

2002, s. 21-36.

⁶⁹ Yakup Kansızoğlu, *Şifreci Yanılgı*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2004, s. 185-186.

⁷⁰ Meryem, 19/57.

birlikte Ay kelimesinin yanında kullanılan “Şakka” (yarıldı) kelimesi, aynı zamanda “toprağın yarılması, kazılması...” anlamlarında da kullanılmaktadır. Benzer şekilde Ay'a giden Apollo 11 uzay aracı da Ay toprağından birçok parça alarak Dünya'ya dönmüştür. Bu açıdan da ayrı bir paralellik bulunuyor. Bunların dışında bu ayetteki bazı kelimelerin Arapça'daki matematiksel değerleri de yine Ay'a çıkış tarihini vermektedir.⁷¹

Oysa ilk uzay aracının icat edileceğine delil olarak kullanıldığı Meryem suresinin 57. ayeti, Hz. İdris'ten ve ona Allah katında verilen yüce makamdan bahsetmektedir. Konuyla uzaktan yakından alakası olmayan bir ayeti, çeşitli rakamsal oyunlarla böyle bir konuya alet etmesi kesinlikle doğru değildir.

Aya çıkılacağına delil olarak öne sürdüğü Kamer suresinin ilk ayeti ise, kıyametin kopma sürecini anlatmaktadır ve aya çıkmakla alakası yoktur. Burada da Kamer suresinden sonra gelen ayetlerin sayısal değeriyle bu yoruma ulaşmıştır. Görüldüğü gibi sayılarla ilgili ortaya koyduğu belli çalışma düzeni de yoktur. Bazen ayetin numarasını, bazen suresinin adını, bazen baştan kaçınıcı sondan kaçınıcı ayet olduğunu ya da numaraların toplanıp çıkarılması ile sonuçlara varmaktadır.

Diğer yandan bazı bilimsel gerçeklere de Kur'an'dan referans arayan Çelakıl, Kur'an'ın bu konuları bin dört yüz yıl önce haber verdiğini söyleyerek kendince Kur'an'ın ne kadar yüce bir kitap olduğunu ispata çalışmaktadır. Oysa Kur'an'ın böyle bir ispata ihtiyacı yoktur. Çünkü yüzyıllardır, inanan ya da inanmayan herkes, Kur'an'ın üstünlüğünü ve yüceliğini kabul etmiştir. Örneğin insanın genleri hakkında Çelakıl, şöyle demektedir:

Daha önceki örneklerimizde “Arı” suresinin Kuran'da 16. sure olduğunu ve Arı'nın kromozom sayısının da 16 ol-

⁷¹ <http://www.kuranca.com/Erişim:28.02.2016>.

duğunu belirtmiştik. Bildiğiniz gibi boy, göz rengi gibi tüm fiziksel özellikler hücre içindeki gözle göremediğimiz kromozomlarda yer alan genler tarafından belirlenir. Hücrelerimizin içindeki 23. kromozom çifti, kişinin cinsiyetini belirler. Genetik olarak Erkek ve Kadındaki kromozomlar aynıdır sadece kadınlardaki 23. kromozom çifti, erkeklerden farklıdır. Kadınların fiziksel özelliklerinin erkeklerden farklı olması da bu 23. kromozoma bağlıdır. Kuran-ı Kerim'deki Nisa suresi de “Kadınlar” anlamına gelir. İlginçtir ki Nisa suresinin 23. ayetinde, başka hiçbir yerde geçmediği kadar çok sayıda “kız, kadın, anne” gibi dişil kelimeler tekrarlanmaktadır. Yani “kız, kadın, anne” gibi dişil kelimeler, Kur'an'ın tümünde en çok Nisa suresi 23. ayette geçmektedir. Dolayısıyla ayetin numarası olan 23 sayısı, kadınlardaki 23. kromozom çiftine işaret edildiğini düşünüyoruz.⁷²

Görüldüğü gibi ayetin numarasını, hiç alakasız bir şekilde, bilimsel açıdan var olan bir konuyla eşleştirmesi, Kur'an'ın indiriliş mantığına aykırı şekilde kullanmanın en bariz örneklerindedir. Her alanda Kur'an'dan bir şeyler bulmaya çalışan Çelakıl, depresyon, kasırga ve sel felaketi gibi doğal afetlerin de ne zaman olacaklarının önceden Kur'an'da belirtildiğini iddia etmektedir. Örneğin, 1998 yılında Amerika'da meydana gelen Mitch kasırgası hakkında şöyle demektedir:

Son 200 yılın en büyük felaketlerinden birisi sayılan Mitch kasırgası, binlerce insanın ölümüne sebep olmuştur. Kuran'ın 14. suresindeki 18. ayette ise şiddetli bir fırtınadan söz edilir. Sonraki ayette ise kavimlerin yok edilmesine işaret ediliyor. Daha önceki örneklerimizde olduğu gibi, ayetin numarasını yazdığımızda 14:18 yani hicri 1418 yılı ortaya çıkıyor. Hicri 1418 yılı, Miladi 1998 yılına denk gelir, yani Mitch kasırgasının ortaya çıktığı yıla işaret ediliyor. İnsanlığı etkileyen bu şiddetli doğa olayı, asırlar önce Kur'an tarafından

⁷² <http://www.kuranca.com/Erişim>: 28.02.2016.

yılıyla birlikte haber veriliyor olabilir.⁷³

Geçmişte yaşanan bir olaya, bugün kalkıp, "Bu felaket Kur'an'da geçiyordu", demek Kur'an'ın ilgi alanına girmeyen bir konuyu ona yükleyerek kolaya kaçmaktır. Eğer Kur'an'da bulabiliyorsan (!?) bugün ve gelecekte yaşanacak önemli felaketlerin tarihini söyleyen de insanlar ona göre tedbir alsalar iyi olmaz mı? Hiçbir ilmi değeri olmayan boş iddialarla insanları meşgul etmek, sonuçta insanların Kur'an'ın mesajını yanlış anlamalarına sebep olacaktır.

Örneğin Çelakıl, 17 Ağustos 1999 depremi ve 23 Ekim 2011 tarihinde gerçekleşen Van depremi hakkında şu ayetleri kullanarak Kur'an'ın bunları önceden haber verdiğini söylemektedir.

17 Ağustos Gölcük depremi ile ilgili olarak şöyle bir çözümleme yapmaktadır.

1- Zelzele suresi, Kuran-ı Kerim'in 99. suresidir: 1999.

2- Zelzele suresi 8 ayetten oluşur: 8. ay Ağustos ayıdır. Aynı zamanda 1+7 =8 eder ve 1+7 aynı zamanda ayın 17. gününü ifade eder.

3- Zelzele suresinin 3. ayeti, depremin olduğu anı anlatır: *"ve insanlar ne oluyor dediği vakit"*: deprem saat 3'te meydana gelmiştir.

4- Kur'an-ı Kerim'in 7. suresinin 4. ayetinin neden bahsettiğine bakalım: *"biz nice memleketler helak etmişizdir de azabımız onlara ya gündüz işlerindeyken ya da gece uyurlarken gelmiştir"* peki depremin şiddeti kaç: 7.4. Araf suresi.

23 Ekim 2011 tarihinde Van'da meydana gelen deprem ile ilgili olarak ise şu çözümlemeyi yapmaktadır:

Depremin saati 13:41 Ra'd Suresi 13. sure 41. ayet: *"Görmüyorlar mı ki biz yeri onların etrafından eksiltiyoruz! ALLAH öyle hükmeder ki onun hükmünü engelleyecek kimse"*

⁷³ Aynı yer.

yoktur! O (ALLAH) çok hızlı hesap görür"⁷⁴

Örneklerde de görüldüğü gibi Çelakıl, olan ve olacak depremlerin Kur'an'da önceden bildirildiğini, onun şifrelerini çözersek bu tür olayları önceden bilip tedbir alabileceğimizi iddia etmektedir. Gölcük depremi hakkında daha ayrıntılı rakamsal değerlere ulaşırken, Van depreminde sadece depremin saatine delil bulabilmiştir. Eğer bu iddiasında samimi ise, önümüzdeki günlerde ve gelecek yıllarda olacak depremleri şimdiden söylesin(!?) de ona göre tedbir alalım.

Hiçbir ilmi değer taşımayan bu anlayış, sonu gelmez iddialara sebep olabilir. Çünkü Kur'an'ın indiği dönemden bu yana, bin dört yüz küsür yıldır dünyanın farklı bölgelerinde binlerce deprem meydana gelmiştir ve kıyamete kadar da daha nice depremler yaşanacaktır. Bunların hangisini Zelzele suresiyle ya da Kur'an'ın çeşitli ayetleriyle örtüştürebektesiniz? Hiçbir ilmi dayanağı olmayan bu anlayış, insanları Kur'an'ın gönderiliş amacından uzaklaştıran boş bir anlayıştır. Nitekim bu konuda Candan, şöyle demektedir:

Kur'an'dan rumuz ve işaretlerle anlam çıkarmaya çalışmak, tamamen Kur'an ve Sünnet dışında kalan bir yöntemdir. Bu tarz izahların ayetlerin ne siyak-sibâkı, ne mecaz-hakîkî, mantuk-mefhumu açısından, ne de sebeb-i nüzülle herhangi bir bağlantısı vardır. Bu tür mitolojik yaklaşımlara karşı ciddi tavırlar takınılmalı ve gereken önlemler alınmalıdır. Zira bu yöntem, insanın dünya ve âhiret mutluluğunu temin etmek için gönderilen Kur'an'ın hedefini saptırmaktan başka bir şey değildir. Allah, kitabını fasih bir Arapça ile indirmiştir. Cifir yöntemi, ne Resulullah (sav), ne ashâbı, ne de onlardan sonra gelen kuşaklar tarafından kabul görmüştür.⁷⁵

Sonuç

Tarih boyunca insanlar vahye muhatap olmuş, bir kı-

⁷⁴ <http://www.kizlarsoruyor.com/kisilik-karakter/q40715-depremler-ayetler-bence-tesaduf-degil-asla-ya>, Erişim: 24.12.2015.

⁷⁵ Abdulcelil Candan, Kur'an Tefsirinde Sapma Nedenleri, s. 171.

sım insanlar gelen ilahi çağrıya olumlu cevap verip ona inanırken, bir kısmı da inkâr etmiştir. Allah'ın görevlendirdiği elçiler, kıyamet, mahşer, cennet, cehennem gibi ahiret ile ilgili haberlerin dışında geleceğe ait ayrıntılı bilgiler vermemişlerdir. Buna rağmen bir kısım insanlar bu tür bilgilere ulaşmak için, Allah'ın gönderdiği ilahi kitaplardan kendi geliştirdikleri bazı yöntemlerle bilgiler üretmeye çalışmışlardır. İlahi kitapların gönderilmiş olduğu dilin harflerine sayısal değerler vermek suretiyle yapılan bu eylem, genel olarak Hurufilik diye ifade edilmektedir. Gerek Tevrat gerekse İncil ayetleriyle yapılan bu tür Hurufi yorumlar maalesef Kur'an üzerinde de yapılmıştır.

Başlangıçta iyi niyetlerle yapılan bu tür hurûfi çıkarımlar, daha sonra farkında olmadan çığırından çıkmış, amacından sapmıştır. Çoğunlukla, bu yorumları Kur'an'ın yüce bir kitap olduğunu ispat etmek için yapanlar, yüceliğin gizemli yorumlarla ortaya çıkacağını düşünmüşlerdir. Oysa Kur'an'ın yüceliği ve üstünlüğü, tarih boyunca muhalifleri tarafından bile kabul edilmiştir. O'nun üstünlüğünü ortaya koyunca, belki birileri iman eder diye düşünülerek yapılan bu yorumlar, kimseyi Müslüman yapmaya yetmediği gibi, Müslümanların Kur'an'ı doğru bir şekilde anlayıp hayatlarına aktarmalarına da engel olmuştur. Çünkü ayetlerin vurgulamak istediği konuyu ikinci plana atan bu tür değerlendirmeler, insanı asıl maksattan uzaklaştırmaktadır.

Özellikle Kur'an'ın şifresinin olduğu iddiasını savunanlar, çoğunlukla referans olarak sure ve ayet numaralarını esas almaktadırlar. Oysa Kur'an surelerinin ve ayetlerinin numaralandırılması işlemi vahiy sürecinden sonra gerçekleşmiştir. Dolayısıyla bu işlem vahiyle değil de insanların takdiriyle gerçekleştiği için farklılık arz etmektedir. Özellikle ayetlerin sayısı, besmeleye ayet numarası verilip verilmemesi ya da uzun bir ayetin iki veya üçe bölünmesi gibi farklı yorumlarla ayet sayıları artıp eksilebilmektedir. Sonuç itibarıyla ayet eksilip artmamakta, ancak verilen rakamlar değiş-

mektedir. Bütün bunlar göz önüne alındığında, sure ve ayet numaraları Allah tarafından verilmediği için, ilahi bir boyutta ele almak ve bundan hükümler çıkarmak doğru değildir.

Diğer bir problem de Allah'ın bazı insanlara verdiği iddia edilen ledün ilmidir. Bu ilmin okuyarak ve çalışarak elde edilemeyeceği vehbi bir ilim olduğu kabul edilmektedir. Allah peygamberlerine diğer insanlara vermediği bazı bilgileri vermiştir. Bunları da Allah dilediği kadar vermiştir. Peygamberler dışında diğer insanlara gaybi bir ilim verilmemiştir. Ancak Allah hak eden bazı kullarını, kısa bir süre bazı gaybi bilgilere vakıf kılarak lütuf ve ikramlarda bulunabilir. Ama bu bilgiler çok sınırlıdır her tür gaybi bilgiyi kapsamaz. Mü'minler imanları sayesinde ferâset sahibidirler. Mü'minler bu ferâsetle gelecekte olması muhtemel bazı olayları önceden sezebilir ve bu sezgileri doğru çıkabilir. Yine Allah sevdiği bazı kullarına zaman zaman anlık olarak, keramet diye ifade edilen olağanüstü yardımlarda bulunabilir. Fakat Allah gaybı sadece kendisine has kılmıştır. İnsanlara gaybı bilme yollarını da öğretmemiştir. Peygamberlere de gayb bilgisinden dilediği kadar vermiştir. Ancak yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi insanlar gayb bilgisine ulaşmanın yollarını aramışlar ve sonunda bazı insanlara Allah'ın bu bilgileri özel bir ilim sayesinde verdiğini iddia etmişlerdir. Genellikle Şia'da imamlara verildiği iddia edilen bu ilim, Sünni dünyada da soy olarak Ehl-i Beyt'ten gelen tarikat şeyhlerine ve ahir zamanda çıkacağına inanılan mehdiye verileceği iddia edilmiştir. Bu konuda Sünni dünya Şia'dan etkilenmiştir. Örneğin Said Nursi, Hz. Ali'ye nispet edilen eserleri esas alarak bu tür hurufi yorumlar yapmıştır.

Kısacası Kur'an, gelecekte haber veren şifre ve tılsımlarla dolu bir kitap değil, insanlığa hidayet rehberi olarak gönderilen bir hayat kitabıdır. Onu gönderiliş amacından uzak bir şekilde okuyup onun ayetleriyle oynamak ve bunlardan gabya dair haberler çıkarmaya çalışmak, o yüce kitaba ve onu gönderen rabbimize yapılan saygısızlık olarak de-

ğerlendirilmeli ve bu konuda gerekli hassasiyet gösterilmelidir.

Sonuç olarak, tüm ilahi kitaplarda olduğu gibi Kur'an'ın da gönderiliş amacı, insanlara hidayet rehberi olarak, insanla Allah arasında iletişim yollarını göstermektir. Diğer yandan insanların kendi aralarında uymaları gereken evrensel ahlak ve hukuk kurallarını koymaktır. Bunun dışında Kur'an'dan farklı maksatlar için şifreler aramak, gönderiliş maksadına uygun hareket etmemektir.

Kaynakça

- Aksu, Hüsamettin, “Fazlullah-I Hurûfî”, DİA, XII/278.
- Ateş, Süleyman, *İşâri Tefsir Okulu*, Yeni Ufuklara Neşriyat, İstanbul, 1998.
- Bozhüyük, Mehmet Emin, “Hurûf” DİA, İstanbul, 1998, XVIII/387-391.
- Buhari, Muahmmmed b. İsmail (256/869), *Sahih'ul-Buhari*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992. (I-VIII).
- Candan, Abdülcelil, *Kur'an Tefsirinde Sapma ve Nedenleri*, Denge Yayınları, İstanbul, 2000.
- Çelakıl, Ömer, *Kur'an-ı Kerim'in Şifresi*, Sınır Ötesi Yayınları, İstanbul, 2002.
- Çelebi, İlyas, *İslam İnancında Gayb Problemi*, İfav Yayınları, İstanbul, 1996.
- Çelebi, Kâtip (v.1067/1657), *Keşfü'z-Zünûn*, Trc. Rüştü Balcı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Ekim, 2008,(I-VII).
- Ebû Zeyd, Nasr Hâmid (v.2010), *İlahi Hitabın Tabiatı*, Trc. M. Emin Maşalı, Kitâbiyât Yayınları, Ankara, 2001.
- Gazali, Muhammed b. Muhammed b. Ahmed (v.505/1111), *İhyâu Ulûmi'd-Din*, Trc. Ahmet Serdaroğlu, Bedir Yayınları, İstanbul,1974.
- İbn Ârâbi, Muhyiddin (v.638/1239), *Fususul-Hikem*, Trc. Nuri Gencosman, MEB Yayınları, İstanbul, 1992.
- , *Fütühât-ı Mekkiyye*, Trc. Ekrem Demirli, Litera Yayıncı-

- lık, İstanbul, 2007.
- , *İlm-i Cifr Şerhi ve Havassı*, Trc. Uğur Bursalı, Esmâ Yayınları, İstanbul, ts.
- İbn Haldun, Ebu Zeyd Abdurrahman bin Muhammed (v.808/1406), *Mukaddime*, Trc. Zakir Kadiri Ugan, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1992, (I-III).
- İbn Kesir, İsmail b. Kesir (774/1372), *Tefsiru'l-Kur'âni'l-Azim*, Thk. Heyet, Dâru'l-Marife, Beyrut, 1969, (I-IV).
- İbn Kuteybe (v.276/889), *Te'vilü Muhtelifu'l-Hadis*, Thk. Abdulkadir Ahmed Ata, Müessesetü Kütübü'segâfiyye, Beyrut, 1988.
- İBN MANZUR, Ebu'l Fadl Cemalüddin (v.711/1311), *Lisânu'l-Arab*, Dâru Sâdır, Beyrut, 1993, (I-XV).
- KANSIZOĞLU, Yakup, *Şifreci Yanılgı*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2004.
- KİTABI MUKADDES, *Eski ve Yeni Ahid*, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 1993.
- NURSİ, Said (v.1960), *Şuâlar*, Söz Basın Yayın, İstanbul, 2006.
- , *Tılsımlar Mecmûası*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1988.
- , *Sikke-i Tasdik-i Gaybi*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1995.
- , *Kastamonu Lahikası*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1995.
- , *Sikke-i Tasdik-ı Gaybî*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, ts.
- , *Rumuzât-ı Semâniye*, Naşir, Hüseyin Bulut, Sözler yayınevi, İstanbul, 2001.
- ÖZTÜRK, Mustafa, *Tefsirde Bâtnilik ve Bâtini Te'vil Geleneği*, Düşün Yayınları, İstanbul, 2011.
- SAĞLAM, Bahaeddin, *Kur'an'ın Evrenselliği ve Kur'an Sembollerinin Dili*, Tebliğ Yayınları, İstanbul, 1997.
- es-SUYÛTÎ, Celaleddin Abdurrahman, *el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'an*, Thk. Ahmed b. Ali, Daru'l-Hadis, Kahire, 2006. (I-II).

et-TABERİ, Muhammed b. Cerir (v.310/922), *Câmiu'l-Beyan an Te'vili âyi'l-Kur'an*, Thk. İslam Mansur Abdulhamid, Kahire, 2010.(I-XII).

ULUDAĞ, Süleyman, "*Batın İlmî*" TDV. İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 1992, V/188.

UZUN, Mustafa, "*Ebced*" TDV. İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 1994, X/68.

YAKIT, İsmail, Türk-İslam Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1992.

YURDAGÜR, Metin, "*Cefr*" TDV. İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 1993, VII/216.

İnternet Adresleri

ÇELAKIL, Ömer, [Http://www.kuranca.com/](http://www.kuranca.com/)Erişim: 28.02.2016.

_____, [http://www.kizlarsoruyor.com/kisilik-karakter /q40715 -depremler-ayetler-bence-tesaduf-degil-asla-ya](http://www.kizlarsoruyor.com/kisilik-karakter/q40715-depremler-ayetler-bence-tesaduf-degil-asla-ya), Erişim: 24.12.2015.

EKİNCİ, Ekrem Buğra, *Osmanlılarda Kardeş Katli*, <http://osmanlilar.gen.tr/Yazilar/osmanlilar-kardes-katli.html>, erişim: 04.04.2016.

SAĞLAM, Bahaeddin, *Ebced, Cifir ve Gaybı Bilmek*, [http://www.bahaeddinsaglam.com/ makale-deneme](http://www.bahaeddinsaglam.com/makale-deneme). [http://static1.squarespace.com/static/5572e6b2e4b0cd7266525870/t/56214453e4b083b724ab485f/1445020755904 /Ebced+ve+Cifir+Hakk%C4%B1nda.pdf](http://static1.squarespace.com/static/5572e6b2e4b0cd7266525870/t/56214453e4b083b724ab485f/1445020755904/Ebced+ve+Cifir+Hakk%C4%B1nda.pdf), erişim: 02.03.2016.

Ahmet ÖZ

~ 220 ~